

การติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ได้รับทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Monitoring and Evaluation of Research Utilization Funded by
Research and Development Institute of Nakhon Sawan Rajabhat University

ประทานพร คุ่มแก้ว
Pratanphon Khumkaew

Received: October 17, 2025
Revised: November 18, 2025
Accepted: December 13, 2025

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Research and Development Institute, Nakhon Sawan Rajabhat University
Corresponding Author E-mail: pratanphon.k@nsru.ac.th
งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยงานประจำสำนักงานวิจัย (Routine to Research)
จากกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2563 โดยมุ่งวิเคราะห์รูปแบบการใช้ประโยชน์ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ เชิงวิชาการ เชิงชุมชน/สังคม เชิงพาณิชย์ และเชิงนโยบาย เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรทุนวิจัยใหม่ที่เน้นผลกระทบ โดยระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเอกสารเชิงประเมิน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากระบบฐานข้อมูลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีโครงการที่แล้วเสร็จและปิดทุนได้จำนวน 92 โครงการ จากทั้งหมด 99 โครงการ

ผลการวิจัย พบว่า มิติการใช้ประโยชน์เชิงวิชาการมีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 89) รองลงมาคือเชิงชุมชน/สังคม (ร้อยละ 8) เชิงพาณิชย์ (ร้อยละ 3) และยังไม่ปรากฏมิติการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์การสนับสนุนงานวิจัยที่มีกรอบการสร้างผลลัพธ์ และผลกระทบชัดเจนในมิติเชิงพาณิชย์และเชิงนโยบาย และสอดคล้องกับเป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำสำคัญ : การติดตาม; ประเมินผล; การใช้ประโยชน์; งานวิจัย

ประเภทบทความ : บทความวิจัย

Abstract

This research article aimed to monitor and evaluate the utilization of research funded by the Research and Development Institute of Nakhon Sawan Rajabhat University during the fiscal years 2018–2020. The research aimed to analyze utilization patterns across four dimensions: academic, community/societal, commercial, and policy. The findings will serve as empirical data for determining new research funding allocation criteria that emphasize impact (Impact-Oriented Research Funding). The research methodology was documentary evaluation research, using secondary data from the university's research database. Out of 99 projects, 92 were completed and closed for funding.

Findings are as follows: Academic utilization accounted for the highest proportion (89%), followed by community/societal (8%), commercial (3%), and policy utilization. The findings highlight the urgent need to establish a strategy to support research with a clear impact pathway across both commercial and policy dimensions, aligning with Nakhon Sawan Rajabhat University's goal of becoming an innovative university.

Keywords : Monitoring; Evaluation; Utilization; Research

Type of Article: Research Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจด้านการวิจัยเป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมีบทบาทสำคัญในการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ของประเทศได้เน้นความสำคัญของการใช้ประโยชน์งานวิจัยในเชิงพาณิชย์และเชิงนโยบาย เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการสร้างนวัตกรรมเชิงสังคม

อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ยังไม่ปรากฏข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สะท้อนสถานะการใช้ประโยชน์งานวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงระหว่างผลผลิตงานวิจัย (Outputs) และผลกระทบเชิงสังคม/เศรษฐกิจ (Outcomes/Impacts) การศึกษารุ่นนี้จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการวิจัยและการสะท้อนให้เห็นว่ามิติเชิงพาณิชย์และนโยบายยังเป็นช่องว่างที่ต้องเร่งแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามและประเมินผลงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและศักยภาพการใช้ประโยชน์งานวิจัยใน 4 มิติ ได้แก่ เชิงวิชาการ เชิงชุมชน/สังคม เชิงพาณิชย์ และเชิงนโยบาย เพื่อนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรทุนวิจัยใหม่ของมหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายแบบฐานข้อมูล (Data-based Policy) และนโยบายสนับสนุนงานวิจัยแบบมุ่งผลกระทบ (Impact-Based Policy) เพื่อใช้เป็นกรอบในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรทุนวิจัยให้ตอบโจทย์เชิงพาณิชย์และเชิงนโยบายมากขึ้น เพื่อการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. ช่วยให้มหาวิทยาลัยดำเนินการดำเนินงานวิจัยได้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 ซึ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาต้องติดตามและนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เป็นรูปธรรม
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมบุคลากรให้พัฒนาตนเองในมิติการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยและนวัตกรรม
4. ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ทำหน้าที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) ที่สำคัญของมหาวิทยาลัย ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทบทวนและตรวจสอบความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการสนับสนุนงานวิจัย นอกจากนี้ข้อมูลยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือหลักในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรทุนวิจัยใหม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายการสร้างผลกระทบสูงสุดต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการผสมผสานแนวคิดงานประจำสู่งานวิจัย (R2R) เข้ากับกรอบแนวคิดเชิงตรรกะสำหรับการประเมินผล (Logic Model) เพื่อสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารจัดการที่สามารถประเมินผลการลงทุนและปรับปรุงทิศทางการจัดสรรทุนวิจัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการ (Academic Utilization) และพันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น (Community Utilization) ของมหาวิทยาลัยต่อไป การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ แนวคิด R2R กรอบแนวคิดเชิงตรรกะและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการประเมินผลงานวิจัย

1. แนวคิดการเปลี่ยนงานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research: R2R) เป็นแนวคิดหลักที่เป็น

รากฐานของระเบียบวิธีวิจัยและเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุน R2R คือการเปลี่ยนงานประจำที่ซ้ำซากให้กลายเป็นคำถามวิจัย เพื่อแสวงหาคำตอบและนำไปสู่การพัฒนาหรือสร้างนวัตกรรมในกระบวนการทำงานหรือการปฏิบัติงาน (วิจารณ์ พานิช, 2551) ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษา R2R จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนให้ใช้ความรู้และข้อมูลจากงานประจำมาสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำผลลัพธ์ไปแก้ปัญหาในเชิงองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการทำวิจัยสถาบัน เช่น ทักษะ ความรู้และทักษะ รวมถึงการสนับสนุนจากสถาบัน (อิทธิพร ขำประเสริฐ, 2563)

2. กรอบแนวคิดเชิงตรรกะและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (Logic Model and Research Utilization) เพื่อให้การประเมินผลการดำเนินงานมีความเป็นระบบและสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมกับผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ได้อย่างชัดเจน งานวิจัยนี้จึงใช้กรอบแนวคิดเชิงตรรกะ (Logic Model) ในการประเมินผลโดยกรอบดังกล่าวทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal relationship) ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ งบประมาณหรือทุนวิจัยที่จัดสรรกับผลผลิต (Outputs) ได้แก่ จำนวนโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จ ผลลัพธ์ (Outcomes) ได้แก่ มิติของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และผลกระทบ (Impacts) ต่อการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2561) ได้วิจัยเรื่องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา : คุณค่าและแนวทางการส่งเสริมเพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน การจัดทำข้อเสนอของนโยบายและแผนการใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร และนำมาสร้างหรือต่อยอดความรู้ในการปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งควรมีแนวทาง ดังนี้ การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของงานวิจัย การพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพที่เชื่อถือได้ การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าถึงงานวิจัยที่มีคุณภาพ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัย และการสร้างวัฒนธรรมการวิจัย แนวทางดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้บุคลากรได้ตระหนักและมีกิจกรรมที่จะใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้มากขึ้น

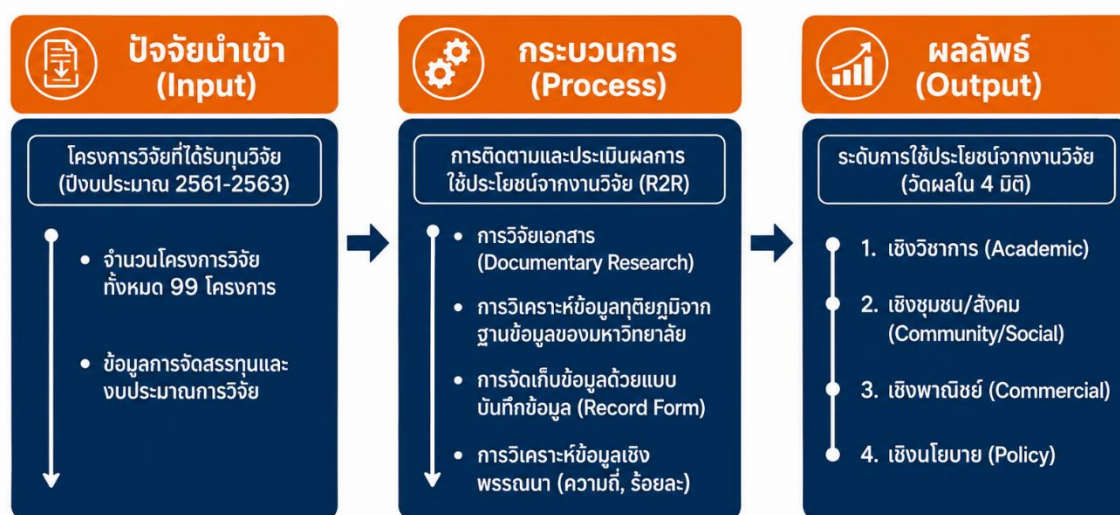
นันทพร ปานะรัตน์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2562) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 แห่ง พบว่า (1) ประสิทธิภาพของการบริหารประกอบด้วย (1.1) ปัจจัยนำออก คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ (1.2) ผลลัพธ์ คือ บัณฑิตนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและบริการวิชาการ (2) เงื่อนไขที่ส่งผลต่อประสิทธิผล คือ (2.1) ปัจจัยนำเข้า คือ นักศึกษา คณาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน ทรัพยากรอื่น ๆ (2.2) วิธีการจัดการ คือ การบริหารองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารการเงิน (3) การจัดลำดับและวิเคราะห์เหตุผลของความสำเร็จ พบว่า (3.1) เงื่อนไขสำคัญที่สุด คือ (3.1.1) นโยบาย เป็นเป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่ต้องทำ (3.1.2) ความเชี่ยวชาญของบุคลากร ต้องตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง (3.1.3) ผู้บริหาร ต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถ

ผลักดันการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพได้ มีการถ่ายทอดนโยบาย และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากร (3.1.4) พื้นที่เป้าหมายรับผิดชอบ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้บริการวิชาการใน แต่ละพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

ภาคภูมิ ทิพคุณ (2562) ได้วิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยหน่วยงานภาครัฐของไทย ผู้วิจัยได้ทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3,529 แห่ง มีแบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 932 ชุด ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ (1) ระดับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาคมวิจัย (2) ความพยายามของนักวิจัย/หน่วยงานวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัย (3) ความต้องการใช้งานวิจัย นอกจากนี้ยังพบว่าควรมีการสร้างกลไกเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานวิจัยกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อทำให้เกิดการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นมากขึ้น

อิทธิพร ขำประเสริฐ (2563) ได้วิจัยสถาบันเรื่องความท้าทายของบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ พบว่า การวิจัยสถาบันมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบงานและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์ต่อผู้ทำวิจัย องค์กร และผู้ใช้บริการ โดยมีปัจจัย 2 ประการที่ส่งผลต่อการทำวิจัยสถาบัน คือ (1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ทักษะ ความรู้และทักษะ การจัดสรรเวลาในการทำวิจัย (2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากสถาบัน การสร้างแรงจูงใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design) เป็นการวิจัยเอกสารเชิงประเมิน (Documentary Evaluation Research) โดยมีพื้นฐานจาก Logic Model (ตรรกะแบบจำลอง) เพื่อติดตามความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบระหว่างการจัดสรรทุน (Input) และผลลัพธ์ (Outcome) คือการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2563 นอกจากนี้ งานวิจัยยังใช้แนวคิด "งานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research: R2R)" เป็นกรอบในการดำเนินการศึกษา เพื่อให้ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทุนวิจัยภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) โดยประชากร ได้แก่ โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ. 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 99 โครงการ และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โครงการวิจัยที่สามารถดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จและปิดทุนได้ตามกำหนดเวลา จำนวน 92 โครงการ (คิดเป็นร้อยละ 93 ของประชากรทั้งหมด) ซึ่ง เป็นไปตามแนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกเฉพาะโครงการที่ส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบบันทึกข้อมูล (Record Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยแบบบันทึกข้อมูลครอบคลุมการรวบรวมหลักฐานและข้อมูลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยใน 4 มิติหลัก ตาม นิยามของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้แก่ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ การใช้ประโยชน์เชิงชุมชน/สังคม การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

1. ฐานข้อมูลระบบข้อมูลสารสนเทศวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (National Research and Innovation Information System: NRIIS)
2. ระบบบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยงาน (Department Research Management System: DRMS)
3. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (Nakhon Sawan Rajabhat University Management Information System: NSRU MIS)

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) แบ่งข้อมูลดำเนินการ 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์สัดส่วนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในมิติต่าง ๆ
2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการตีความและจัดหมวดหมู่หลักฐานการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ปรากฏในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และเอกสารแนบอื่น ๆ

เพื่อยืนยันความสอดคล้องกับมิติการใช้ประโยชน์ 4 มิติหลักของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งเป็น การตอบคำถามเชิงประเมินและนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนวัตกรรมการบริหารจัดการการวิจัยของมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ได้รับทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 โดยมีทุนวิจัยประเภทเงินงบประมาณ ทั้งหมดจำนวน 53 โครงการ ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 มีจำนวนโครงการมากที่สุด จำนวน 46 โครงการ รองลงมา ได้แก่ ปี พ.ศ. 2562 จำนวน 7 โครงการ ส่วนทุนวิจัยจากกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า ปี พ.ศ. 2561 มีทุนพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยมากที่สุด จำนวน 12 โครงการ ต่อมาปี พ.ศ. 2562 ทุนมุ่งเป้าเพื่อการเผยแพร่ระดับชาตินานาชาติมากที่สุด จำนวน 10 โครงการ และปี พ.ศ. 2563 ทุนมุ่งเป้าเพื่อการเผยแพร่ระดับชาตินานาชาติมากที่สุด จำนวน 11 โครงการ ดังนั้น จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 99 โครงการ และมีกลุ่มตัวอย่างโครงการที่สามารถปิดทุนได้ตามกำหนดเวลา จำนวน 92 โครงการ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโครงการที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ทุนวิจัยประเภท เงินงบประมาณ (จำนวน โครงการ)	ทุนวิจัยจากเงินรายได้ : ทุนวิจัยจากกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (จำนวนโครงการ)		
		ทุนมุ่งเป้าเพื่อการ เผยแพร่ ระดับชาติและ นานาชาติ	ทุนพัฒนางาน ประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research: R2R)	ทุนวิจัยภาครัฐร่วมเอกชน เชิงพาณิชย์/ทุนวิจัยเพื่อ ต่อยอดองค์ความรู้สู่การ ใช้ประโยชน์
2561	46	9	12	1
2562	7	10	1	2
2563	0	11	0	0
รวม	53		46	
ประชากร			99	
กลุ่มตัวอย่าง			92	

ตารางที่ 2 แสดงโครงการวิจัยที่ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือปิดทุนได้

สาเหตุของการไม่แล้วเสร็จ	จำนวนโครงการ	นัยยะต่อการบริหารจัดการ
1. การคืนทุนวิจัยเนื่องจากนักวิจัยลาออก	1 โครงการ	ความเสี่ยงด้านบุคลากร : เป็นเหตุการณ์ที่ควบคุมได้ยาก (Non-Controllable Risk)
2. การไม่สามารถส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่งานวิจัยได้ทันตามกำหนดเวลา	2 โครงการ	ความเสี่ยงด้านความสมบูรณ์ของโครงการ : ชี้ถึงความจำเป็นในการกำกับดูแลระยะเวลาการดำเนินงานและการส่งมอบเอกสารขั้นสุดท้ายอย่างเข้มงวด
3. การไม่สามารถเผยแพร่งานวิจัยได้ทันตามกำหนดเวลา	4 โครงการ	ความเสี่ยงด้านผลผลิต : ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการบริหารจัดการเวลาสำหรับการเผยแพร่ (Publication Management)

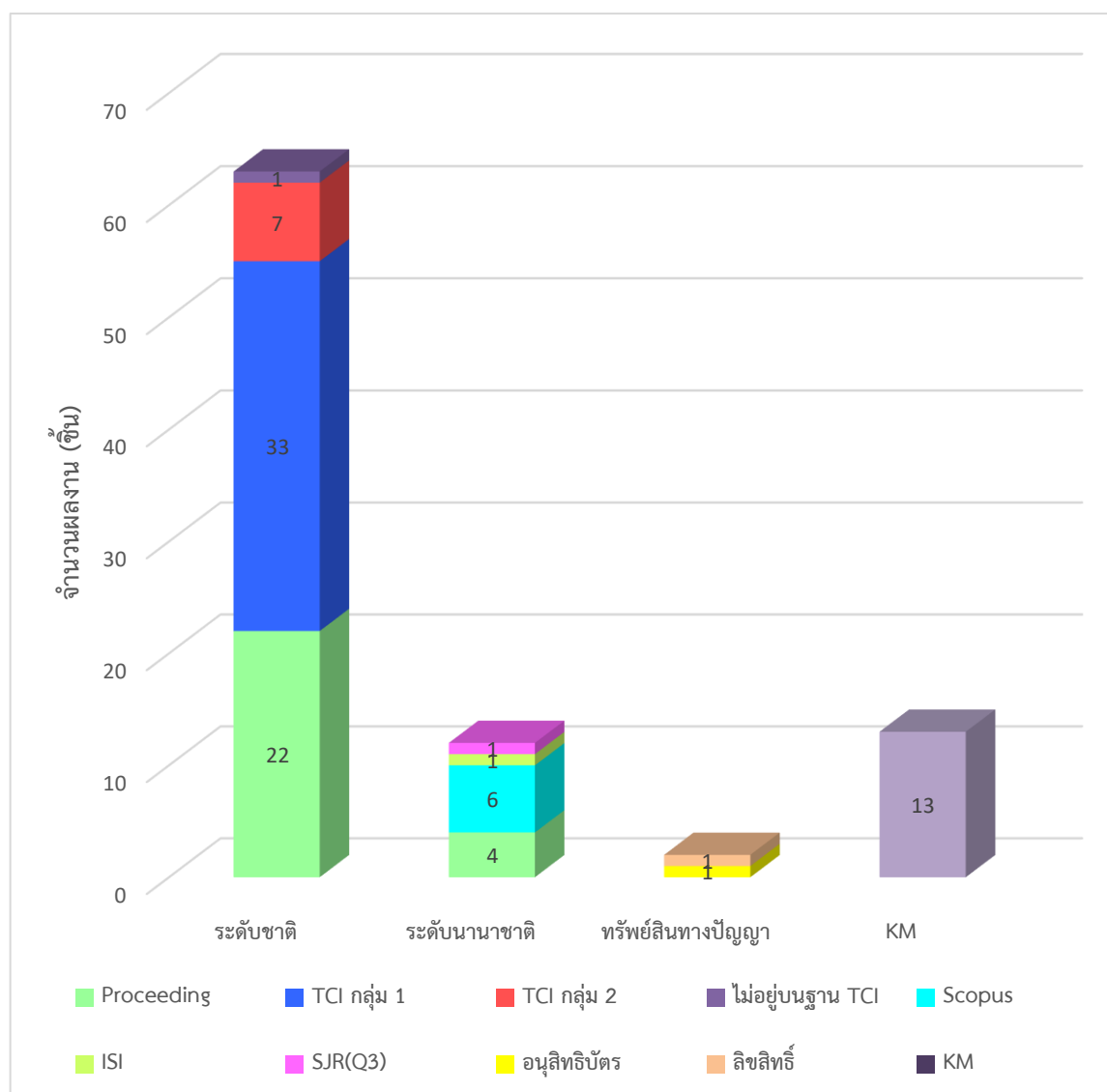
จากตารางที่ 2 แสดงโครงการวิจัยที่ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือปิดทุนได้จากพบว่า มีโครงการวิจัยที่ไม่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาหรือปิดทุนได้จำนวน 7 โครงการ (คิดเป็นร้อยละ 7) แสดงดังตารางที่ 2 ซึ่งถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ต้องได้รับการแก้ไขและปรับปรุงการบริหารจัดการ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่มหาวิทยาลัยต้องกำหนดมาตรการ เชิงป้องกันที่รัดกุมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการปรับปรุงกลไก การติดตามการดำเนินงานด้านการเผยแพร่และการส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อลดความเสี่ยงของการ ไม่สำเร็จของโครงการและเพิ่มอัตราความสำเร็จของโครงการในงบประมาณถัดไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดสรรทุนในอนาคต

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนผลงานวิจัยที่สามารถปิดทุนวิจัยตามกำหนดเวลาและมีการนำไปใช้ประโยชน์ใน 4 มิติ

การนำไปใช้ประโยชน์	จำนวน (รายการ)	ร้อยละ
เชิงวิชาการ	90	89
เชิงนโยบาย	0	0
เชิงชุมชน/สังคม	8	8
เชิงพาณิชย์	3	3
รวม	101	100

หมายเหตุ : โครงการที่สามารถปิดทุนได้ตามกำหนดเวลาบางโครงการเป็นโครงการชุดที่มีการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่า 1 แนวทาง จึงทำให้มีการนำไปใช้ประโยชน์จำนวน 101 รายการ ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินพบว่าการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในมิติต่าง ๆ รวม 101 รายการ ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่าง 92 โครงการ เนื่องจากบางโครงการเป็นโครงการชุดที่มีการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่า 1 มิติ โดยมีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้ มิติการใช้ประโยชน์เชิงวิชาการสูงสุด (ร้อยละ 89) รองลงมาคือ เชิงชุมชน/สังคม (ร้อยละ 8) เชิงพาณิชย์ (ร้อยละ 3) และไม่พบการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย จากข้อมูลนี้พบว่าการกระจุกตัวของการใช้ประโยชน์ในมิติเชิงวิชาการมีจำนวนสูงอย่างชัดเจน และการไม่พบการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายสะท้อนให้เห็นถึง "คำเตือนเชิงกลยุทธ์" ต่อทิศทางการจัดสรรทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

จากภาพที่ 2 พบว่า มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการมากที่สุด จำนวน 90 โครงการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเผยแพร่ผลงานในระดับชาติ รวมจำนวน 63 ผลงาน แบ่งออกเป็น
 - 1.1 การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ จำนวน 22 ผลงาน
 - 1.2 การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ จำนวน 41 ผลงาน โดยวารสารวิชาการดังกล่าวประกอบด้วย วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Thai Journal Citation Index (TCI) จำนวน 40 ผลงาน แบ่งเป็น
 - 1.2.1 วารสารกลุ่มที่ 1 จำนวน 33 ผลงาน
 - 1.2.2 วารสารกลุ่มที่ 2 จำนวน 7 ผลงาน
 - 1.2.3 วารสารที่ไม่ได้อยู่ในฐานข้อมูล TCI จำนวน 1 ผลงาน
2. การเผยแพร่ผลงานในระดับนานาชาติ จำนวน 12 ผลงาน แบ่งออกเป็น
 - 2.1 การนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการ จำนวน 4 ผลงาน
 - 2.2 การตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ จำนวน 8 ผลงาน ประกอบด้วย
 - 2.2.1 วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus จำนวน 6 ผลงาน
 - 2.2.2 วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล ISI Web of Science จำนวน 1 ผลงาน
 - 2.2.3 วารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล SJR Quartile 3 (Q3) จำนวน 1 ผลงาน
3. การจดทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 2 ผลงาน แบ่งเป็น
 - 3.1 การยื่นขออนุสิทธิบัตร จำนวน 1 ผลงาน
 - 3.2 การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ จำนวน 1 ผลงาน
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลงานวิจัย (Knowledge Management: KM) ภายใต้ทุนงานวิจัยสู่งานประจำ (Routine to Research: R2R) สำหรับบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 13 ผลงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561–2563 มีการกระจุกตัวในมิติเชิงวิชาการในระดับสูงถึงร้อยละ 89 ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดสรรทุนเดิมที่มุ่งเน้นการตอบสนองเกณฑ์การประกันคุณภาพและการตีพิมพ์ผลงานวิจัย

อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์นี้ได้นำไปสู่คำถามเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญตามมาตรฐานการประเมินผลกระทบงานวิจัยในปัจจุบันว่า "การเผยแพร่ผลงานวิจัยเชิงวิชาการในระดับสูงนี้ ได้นำไปสู่การสร้างผลกระทบในมิติอื่น ๆ หรือไม่" จากข้อค้นพบ พบว่า ยังไม่ปรากฏการใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย ขณะที่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ย่อมสะท้อนว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีความเสี่ยงที่จะ "ขึ้นห้าง" และยังขาดกลไกการ

แปลงผล (Impact Pathway) ที่ชัดเจนจากฐานความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่พบเพียง อนุสิทธิบัตร 1 รายการ และลิขสิทธิ์ 1 รายการ ยืนยันว่างานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนส่วนใหญ่มี ระดับความพร้อมทางเทคโนโลยี (Technology Readiness Level: TRL) ที่ยังอยู่ในระยะต้น (Low TRL) และขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่ผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่พร้อมสำหรับการถ่ายทอดเชิงพาณิชย์ การขาดการมุ่งเน้นการจดทรัพย์สินทางปัญญานี้จึงถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการคุ้มครองผลประโยชน์และสิทธิอันเกิดจากผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัย

ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการเป็น "มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น" และการเปลี่ยนผ่านสู่ "มหาวิทยาลัยนวัตกรรม (Innovation University)" ดังที่ นันทพัชร ปานะรัตน์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2562) ได้กล่าวถึง ดังนั้น การจัดสรรทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องได้รับการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์อย่างเร่งด่วน โดยต้องกำหนดให้มีตัวชี้วัดผลกระทบ (Impact KPIs) ที่ชัดเจนในมิติเชิงพาณิชย์และนโยบาย เพื่อให้การสนับสนุนทุนวิจัยมีความคุ้มค่าสูงสุดและสามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ

จากข้อค้นพบที่ชี้ให้เห็นถึงการกระจุกตัวของการใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ (ร้อยละ 89) และการขาดแคลนการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และนโยบาย จึงนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติเพื่อยกระดับการบริหารจัดการทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับพันธกิจในการเป็น "มหาวิทยาลัยนวัตกรรม" ดังนี้

1. การปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรทุนและการบริหารความเสี่ยง (Revised Funding Criteria and Risk Management) มหาวิทยาลัยควรดำเนินการทบทวนและกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนทุนวิจัยใหม่ โดยให้น้ำหนักเพิ่มขึ้นในมิติการใช้ประโยชน์เชิงชุมชน/สังคมและเชิงพาณิชย์อย่างมีนัยสำคัญ

1.1 ข้อกำหนดด้านแผนการสร้างผลกระทบ (Impact Pathway Requirement) การพิจารณาอนุมัติโครงการวิจัย ต้องกำหนดให้ผู้วิจัยระบุแผนการสร้างผลกระทบ (Impact Pathway) และตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลง (Key Performance Indicators: KPIs) ที่เป็นรูปธรรมในมิติที่ไม่ใช่เชิงวิชาการ ตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอโครงการ

1.2 มาตรการลดความเสี่ยง (Risk Mitigation) จากการวิเคราะห์โครงการที่ไม่แล้วเสร็จ (7 โครงการ)

มหาวิทยาลัยควรเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลระยะเวลาการดำเนินงานและการเผยแพร่ผลงาน เพื่อลดความเสี่ยงของการไม่สำเร็จของโครงการ

2. การสร้างกลไกการเชื่อมโยงเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Bridging Mechanism for Technology Transfer) ควรมีการจัดตั้ง หน่วยงานส่งเสริมการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสังคม หรือปรับบทบาทของหน่วยงานที่มีอยู่ให้เป็น "ตัวกลาง (Intermediary)" ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างจริงจัง

2.1 การค้นหาและจับคู่เทคโนโลยี (Technology Scouting and Matching) หน่วยงานนี้ควรทำหน้าที่ในการค้นหางานวิจัยที่มีระดับความพร้อมทางเทคโนโลยี (TRL) ที่เหมาะสม และดำเนินการจับคู่ (Matching) งานวิจัยกับผู้ใช้ประโยชน์ภายนอก (ชุมชน, ภาคเอกชน, ภาครัฐ) เพื่อสนับสนุนการต่อยอดผลงานวิจัยไปสู่การใช้งานและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

2.2 การบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property Management) ควรมีกลไกในการส่งเสริมและสนับสนุนการจดทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงการให้ความคุ้มครองผลประโยชน์หรือสิทธิอันเกิดจากผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3. การส่งเสริมงานวิจัยเชิงนโยบาย (Promoting Policy-Oriented Research) ควรมีการจัดสรรทุนในลักษณะโจทย์วิจัยเชิงกลยุทธ์ (Strategic Research Grant) หรือวิจัยเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ (Evidence-Based Policy Research) ที่มุ่งเน้นการตอบโจทย์ประเด็นสำคัญของท้องถิ่นหรือการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย (Internal Policy) เพื่อสร้างโอกาสในการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยตรง และสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็น "คลังสมองของท้องถิ่น"

เอกสารอ้างอิง

เก็จนก เอื้องวงศ์. (2560). กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 10(2), 190-207.

เก็จนก เอื้องวงศ์. (2561). การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา: คุณค่าและแนวทางการส่งเสริมเพื่อการพัฒนาและการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน. *วารสาร Edu Journal (BSRU)*.

นันทิพร ปานรัตน์ และปิยะนุช เงินคล้าย. (2562). ประสิทธิภาพของการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 10(2), 101-110.

ฝ่ายประเมินผลการวิจัยของประเทศ กองประเมินผลและจัดการความรู้การวิจัย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.

(2562). การใช้ประโยชน์งานวิจัยในความหมายของ วช. คืออะไร. สืบค้นจาก

https://i4biz.nrct.go.th/ewt_news.php?nid=34

ภาคภูมิ ทิพคุณ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยหน่วยงานภาครัฐของไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(21), 1-15.

วิจารณ์ พานิช. (2551). *R2R: Routine to Research สยบงานจำเจด้วยการวิจัยสู่โลกใหม่ของงานประจำ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- ศศิธร ศักดิ์เทวินทร์. (2551). สถานะองค์ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม: วิธีวิทยาการสังเคราะห์งานวิจัยอภิมานเชิงคุณภาพ. [ดุชนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล, และ สมยศ อวเกียรติ. (2559). ตัวแบบปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 10(23).
- สุภาพร แสงจำปา. (2556). การติดตามและประเมินผลการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี].
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). สารสำคัญ พระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม. <https://www.nxpo.or.th/>
- อิทธิพร ขำประเสริฐ. (2563). ความท้าทายของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ. วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย, 7(2), (ตุลาคม - ธันวาคม 2563)